

מקור המאמר בזהר חדש מדרש איכה דף קיא ע"א-ב
הספד על ירידת השכינה

אִיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד, ר' חֲנִינָאֵי וּרְבִנָּן פְּתַחֵי קְרָא
בְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן. (בראשית ב טו) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים
אֶת הָאָדָם וַיְנַחֲהוּ בְּגֵן עֵדֶן וְגו'. וַיִּקַּח, בְּמָה לְקַחוּ.
ר' חֲנִינָאֵי אָמַר, לְקַחוּ בְּדַבְרִים. בְּמָה דַּאֲתָ
אָמַר (ויקרא ח ב) קַח אֶת אֶהְרֹן. וּרְבִנָּן אָמְרוּ, לְקַחוּ
בְרוּחַ. בְּמָה דַּאֲתָ אָמַר, (מ"ב ב ה) הַיּוֹם ה' לָקַח אֶת
אֲדֹנָיָךְ מֵעַל רֹאשֶׁךָ.

וַיְנַחֲהוּ בְּגֵן עֵדֶן, כִּדִּי לְהִיּוֹת לוֹ מְנוּחָה, לְדַעַת
וּלְהַפִּיר הַחֲכָמָה וְהַתּוֹרָה. דְּאָמַר רַבִּי
חֲנִינָאֵי, הַתּוֹרָה לְמִדָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (איוב כח כז) אִזּוּ רָאָה וַיִּסְפְּרָה וְגו',
וַיֹּאמֶר לְאָדָם. וְהָיוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרָת מְקַלְסִין לְפָנָיו.
עַד שְׂרָאָה סְמַא"ל בְּשָׁמַיִם, וְנִתְקַנָּא בּוּ, וַיֵּרֵד מִן
הַשָּׁמַיִם כְּדָמוֹת צֶלַע עַל נַחֲשׁ. הַנְּחָשׁ נִרְאָה,
וְהֵצֵל עָלָיו, תְּקַפָּא וְחִילָא דִּילֵיהּ.

קָרִיב הֵהוּא נַחֲשׁ לְגַבֵּי אִיתְתָּא, דְּדַעַתָּא קְלָה מִן
הָאִישׁ. מִכָּאן דַּאֲתָתָא לָא אֲתַפְּתַת, אֲלָא
נִרְאָה, וְהֵצֵל עָלָיו, הַתְּקַף וְהִכַּח שְׁלוּ.

אִיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד, רַבִּי
חֲנִינָאֵי וּרְבִנָּן פּוֹתְחִים הַכְּתוּב
בְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן. (בראשית ב
ו) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
וַיְנַחֲהוּ בְּגֵן עֵדֶן וְגו'. וַיִּקַּח,
בְּמָה לְקַחוּ? רַבִּי חֲנִינָאֵי
אָמַר, לְקַחוּ בְּדַבְרִים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ח ח) קַח אֶת אֶהְרֹן.
וּרְבִנָּן אָמְרוּ, לְקַחוּ בְרוּחַ,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים ב ב) הַיּוֹם
ה' לָקַח אֶת אֲדֹנָיָךְ מֵעַל
רֹאשֶׁךָ.

וַיְנַחֲהוּ בְּגֵן עֵדֶן, כִּדִּי לְהִיּוֹת
לוֹ מְנוּחָה, לְדַעַת וּלְהַפִּיר
הַחֲכָמָה וְהַתּוֹרָה. שֶׁאָמַר רַבִּי
חֲנִינָאֵי, הַתּוֹרָה לְמִדָּה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם.
זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (איוב כח כז) אִזּוּ רָאָה
וַיִּסְפְּרָה וְגו', וַיֹּאמֶר לְאָדָם.
וְהָיוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרָת מְקַלְסִים
לְפָנָיו.

עַד שְׂרָאָה סְמַא"ל בְּשָׁמַיִם,
וְנִתְקַנָּא בּוּ, וַיֵּרֵד מִן הַשָּׁמַיִם
כְּדָמוֹת צֶלַע עַל נַחֲשׁ. הַנְּחָשׁ
נִרְאָה, וְהֵצֵל עָלָיו, הַתְּקַף וְהִכַּח שְׁלוּ.

קָרִיב אֹתוֹ הַנְּחָשׁ לְאִשָּׁה, שֶׁדַּעַתָּה קְלָה מִן הָאִישׁ. מִכָּאן שֶׁאִשָּׁה לֹא מִתְּפַתֵּית אֲלָא בְּאִשָּׁה

אַחֲרַת. (בראשית ג) וַיֹּאמֶר אֵל
הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים,
מִיַּד פָּתַח בְּאָף. מִכָּאֵן
שִׁבְתַּחֲלַת דִּבְרֵיו שֶׁל אָדָם
נִכְר מִי הוּא. כִּךְ הוּא פָּתַח
בְּאָף, לְהוֹדִיעַ מִי הוּא.

נָטַל סִימָן זֶה - אִם תִּקְבֹּל,
אִם לֹא תִקְבֹּל. וְהִמְשִׁיכָה
בְּדַבְרֵים, עַד שִׁפְתָּחָה בְּאוֹת
מ"ם, וְאָמְרָה מִכָּל עֵץ הַגֵּן
[אֲכַל] נֹאכֵל. מִיַּד נָטַל הַנְּחָשׁ
אוֹת מ', וַיִּשֶׂם אוֹתָהּ עַל
זְרוּעוֹ הַשְּׂמָאלִית, וְהָיָה
מִמֶּתִין עַל וַא"ו תִּי"ו מִפִּיָּה,
כִּדִּי לְהִיּוֹת מו"ת נִכּוֹן
לְפָנֵיהֶם.

הַתְּחִיל לְפַתּוֹתָהּ, עַד שִׁכְתוּב
(שם) וַתֵּרָא הָאִשָּׁה, בְּטַעַם
גְּדוּל וְתִקְיָה. מְלַמֵּד שִׁפְרָחוּ
הָאוֹתִיּוֹת וַא"ו תִּי"ו, וְעָלוּ
לְהַתְּחַבֵּר עִם הָאוֹת מ"ם,
וְהָאוֹת מ"ם הֵיטָה עוֹלָה
וַיּוֹרְדָת, וְלֹא הֵיטָה מִתְּחַבֵּרַת
עִמָּהֶם, עַד שִׁנְתַּפְּתִית.

וּפְרָחוּ וַא"ו תִּי"ו אַרְבַּע
פְּעָמִים, וְהִקִּיפוּ אֶת הָאוֹת
מ"ם לְאַרְבַּעַת צְדָדִים,
שִׁכְתוּב (בראשית ג) וַתִּקַּח מִפְּרִיו
וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִשָּׁה וְכו'.

בְּאַתָּתָא אַחֲרָא. (בראשית ג א) וַיֹּאמֶר אֵל הָאִשָּׁה אַף כִּי
אָמַר אֱלֹהִים, מִיַּד פָּתַח בְּאָף. מִהֲכָא, דְּבַתְּחִלַּת
דִּבְרֵיו שֶׁל אָדָם נִכְר מִי הוּא. כִּךְ הוּא פָּתַח בְּאָף,
לְהוֹדִיעַ מִי הוּא.

נָטַל סִימָן זֶה, אִם תִּקְבֹּל, אִם לֹא תִקְבֹּל.
וְהִמְשִׁיכָה בְּדַבְרֵים, עַד שִׁפְתָּחָה בְּאוֹת
מ"ם, וְאָמְרָה (שם) מִכָּל עֵץ הַגֵּן אֲכַל נֹאכֵל. מִיַּד
נָטַל הַנְּחָשׁ אוֹת מ', וַיִּשֶׂם אוֹתָהּ עַל זְרוּעוֹ
הַשְּׂמָאלִית, וְהָיָה מִמֶּתִין עַל וַא"ו תִּי"ו מִפִּיָּה, כִּדִּי
לְהִיּוֹת מו"ת נִכּוֹן לְפָנֵיהֶם.

הַתְּחִיל לְפַתּוֹתָהּ, עַד דְּכָתִיב, (שם פסוק ו) וַתֵּרָא
הָאִשָּׁה, בְּטַעַמָא סִיגֵי וְתִקְיָה. מְלַמֵּד,
שִׁפְרָחוּ הָאוֹתִיּוֹת וַא"ו תִּי"ו, וְסָלְקוּ לְהַתְּחַבֵּר עִם
אוֹת מ"ם. וְאוֹת מ"ם הֵיטָה עוֹלָה וַיּוֹרְדָת, וְלֹא
הֵיטָה מִתְּחַבֵּרַת (דף קיא ע"ב) עִמָּהֶם, עַד שִׁנְתַּפְּתִית.

וּפְרָחוּ וַא"ו תִּי"ו, אַרְבַּע זְמַנִּין, וַאֲקִיפוּ לְאוֹת
מ"ם לְאַרְבַּע סְטְרִין. דְּכָתִיב, (שם) וַתִּקַּח
מִפְּרִיו וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִשָּׁה. (שם פסוק ו)
(ו) וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. הָא אַרְבַּע זְמַנִּין ו' ת'.
מְלַמֵּד, שֶׁסָּבְבוּ לְאוֹת מ"ם לְאַרְבַּע צְדָדִין, וְהִמְ"ם
בְּאַמְצַע, מוֹת בְּכָל סְטְרִין.

וְהִנֵּה אַרְבַּע פְּעָמִים ו' ת'. מְלַמֵּד שֶׁסָּבְבוּ לְאוֹת מ"ם לְאַרְבַּעַת צְדָדִים,
וְהִמְ"ם בְּאַמְצַע, מוֹת בְּכָל הַצְּדָדִים.

כָּמָה דַּאת אָמַר, ^(ירמיה ט כ) **כִּי עָלָה מָוֶת בַּחֲלוּנֵינוּ.**
דָּא סמא"ל, **דַּאִיהוּ חַד מִחֲלוּנֵי שְׂמַיָא. וְעַל**
דָּא ^(תהלים 95 מט) **מִי גִבֹר יַחֲיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָוֶת. מִיֵּד**
שָׁלַט בָּהּ, וְהַטִּיל בָּהּ זֹהֲמָא. נַחַת קוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא לְמִיחַמֵּי, ^(בראשית ג ח) **וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ.**

כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר ^(ירמיה ט) **כִּי עָלָה**
מָוֶת בַּחֲלוּנֵינוּ, זֶה סמא"ל,
שֶׁהוּא אֶחָד מִחֲלוּנוֹת הַשָּׁמַיִם.
וְעַל זֶה ^(תהלים 95) **מִי גִבֹר יַחֲיֶה**
וְלֹא יִרְאֶה מָוֶת. מִיֵּד שָׁלַט בָּהּ
וְהַטִּיל בָּהּ זֹהֲמָא. יָרַד הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְרֵאוֹת, וַיִּתְחַבֵּא
הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ.

תָּא חַזִּי, **קוּדְם שְׁחַטָּאוּ, הִיְתָה הַשְּׂכִינָה עֵטְרָה**
עַל רְאִשֵׁיהֶם, לְהִיּוֹת בְּשִׁבְלֵם שׁוּרָה עַל
הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שְׁחַטָּאוּ, כְּבִיכּוֹל, תֵּשׁ כְּחָה,
וְאִסְתַּלְקַת וְלֹא שְׁלִיטַת. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂאֲרֵי
לְקוּנָנ, וְאָמַר אֵיכָה, מַה תְּהִיא מִינָה, שְׁלִטְנוּתָא
אַעְדּוּ מִינָה. אוּף הָכָא בְּחוּרְבַן בֵּי מְקוּדְשָׁא,
שׁוּלְטְנוּתָא אַעְדּוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂאֲרֵי
לְמִיסְפַּד, וְאָמַר אֵיכָה, מַה תְּהִיא עָלֵיהּ.

בֹּא וּרְאֵה, קוּדְם שְׁחַטָּאוּ
הִיְתָה הַשְּׂכִינָה עֵטְרָה עַל
רְאִשֵׁיהֶם, לְהִיּוֹת בְּשִׁבְלֵם
שׁוּרָה עַל הָעוֹלָם. כִּיּוֹן
שְׁחַטָּאוּ, כְּבִיכּוֹל תֵּשׁ כְּחָה,
וְהִסְתַּלְקָה וְלֹא שְׁלִטָּה.
וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְחִיל
לְקוּנָנ, וְאָמַר אֵיכָה, מַה יְהִיָּה
מִמֶּנָּה? הַשְּׁלִטוֹן הוֹסֵר מִמֶּנָּה.
אַף כָּאן בְּחַרְבַן בֵּית הַמְּקוּדֶשׁ

הַשְּׁלִטוֹן הוֹסֵר, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְחִיל לְסַפֵּד, וְאָמַר אֵיכָה, מַה תְּהִיא עָלֵיהּ?

סְפָר אוּר הַזֶּהָר (עמור 346)

טו) בְּכָל יוֹם בַּפְּרָטִיּוֹת צְרִיכִים לְלַמֵּד חֻכְמַת הַקְּבֵלָה – וְאִין לְהַמְתִּין עַד שְׂמִילָא בְּרַסוּ בִּש"ס וּפּוֹסְקִים, כִּי מִי יוֹדֵעַ כְּמָה חַיִּי

אָמְרוּ חֻכְמֵינוּ וְזִכְרוֹנָם לְבִרְכָה (קְדוּשֵׁין ל'). לְעוֹלָם יִשְׁלַשׁ אָדָם שְׁנוֹתָיו שְׁלִישׁ בְּמִקְרָא שְׁלִישׁ בְּמִשְׁנָה שְׁלִישׁ בְּתַלְמוּד. וְהַקְּשָׁה שָׁם בְּנִמְרָא: וְכִי יַדַּע אֵינִישׁ כְּמָה חַיִּי? וּמַתְרִין: כִּי אֲמַרִינן בְּיוֹמֵי, וּפְרַשׁ רַש"י שָׁם: ב' יָמִים מִקְרָא, ב' יָמִים מִשְׁנָה, ב' יָמִים תַּלְמוּד. וּבַתּוֹסְפוֹת שָׁם כְּתוּב, דְּלֹא נִהִירָא, דְּאִפְתִּי אֵיבָא לְמִפְרָךְ מִי יַדַּע כְּמָה חַיִּי. וְלָכֵן נִרְאֶה לִיָּה לְפָרֵשׁ "לְיוֹמֵי", שְׁבִכָּל יוֹם וְיוֹם עֲצָמוּ יִשְׁלַשׁ. וְכֵן אֲנַחְנוּ נוֹהֲגִים בְּתַלְמוּד הַקְּבֵלָה שְׁבִכָּל יוֹם וְיוֹם אָנוּ מְמַלְאִים בְּרַסְנוּ בִּש"ס וּפּוֹסְקִים, וְאַחַר כֵּךְ אָנוּ עוֹסְקִים בְּקְבֵלָה, כִּי לְהַמְתִּין עַד שְׂמִילָא אָדָם בְּרַסוּ בִּש"ס וּפּוֹסְקִים, מִי יוֹדֵעַ כְּמָה חַיִּי, וְעַל כֵּן הַקְּבֵלָה הַכּוֹנֵנָה בְּכָל יוֹם בַּפְּרָטִיּוֹת. דְּבְרֵי פִי חֻכְם חוּן וְאַמֶּת וּשְׁפָתַיִם יִשְׁקוּ, כְּפִירוּשׁ הַתּוֹסְפוֹת (גְּפוּין ט'), עֵין שָׁם.

^(הַנְּאוֹן הַצְּדִיק מוֹרִינוּ הֵרֵב יִצְחָק אֵיזִיק מוֹדִיטְשׁוֹב)

שְׁאַלָה: אָמַר נָא לִי, הֲאֵם יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת סְעֻדַת סִיּוּם גַּם עַל לְמוּד סְפָר אַחַר מִהֲזֶהָר, כְּמוֹ שְׁעוֹשִׂים סְעֻדַת סִיּוּם אַחַר כָּל מַסְכַּת, וְנִפְקָא מִינָה לְעֵגְנֵן סְעֻדַת מְצוּהָ, וְכֵן לְעֵגְנֵן תַּעֲנִית בְּכוּרִים בְּעֶרֶב פֶּסַח. תְּשׁוּבָה: הִנֵּה הַלּוּמֵד בְּהַבְנָה אֶת סְפָר הַזֶּהָר בְּלוֹ וְהַשְּׁלִימוּ, יוּכַל לַעֲשׂוֹת סְעֻדַת מְצוּהָ כְּמִנְהַג יִשְׂרָאֵל, וְיִכּוּל לְפַטֵּר בָּהּ גַּם אֶת הַבְּכוּרִים בְּעֶרֶב פֶּסַח.

^(שְׁאַלוֹת וְתַשׁוּבוֹת פְּרָחֵי כְּהֵנָה אֶרֶץ חַיִּים סִימָן יג)